

Iso-Jurvon valuma-aluekunnostus, jatkohanke 2: Tervalampi

Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry hakee Äänekosken kaupungilta rahoitusta jatkaakseen vesiensuojelutoimenpiteitä Jurvon alueella Äänekosken Suolahden ja Sumiaisten rajalla vuonna 2026.

Esiselvityshanke Iso-Jurvolla toteutettiin vuonna 2024. Esiselvityksen aluksi otettiin vesinäytteet järveen laskevista laskuojista määrittäen samalla niiden virtaumanopeudet. Näytteet analysoitiin ja niiden perusteella laadittiin vesistön kunnostussuunnitelma. Suunnittelussa käytettiin myös Vemala-mallinnusta, jonka avulla määritettiin riskikohdat. Mallinnuksessa tuotettiin useita vesistökunnostustoimenpiteitä, jotka voisivat edistää Iso-Jurvon tilaa. Yhdistys aikoo toteuttaa hankkeita resurssiensa puitteissa yksi osahanke kerrallaan Säynätlammelta aina Pietisen järven rantaan saakka alkaen pahimmista kohteista, jotka tutkimuksen mukaan ovat Säynätlammen, Kaakkosuon/Ahvenlampien, Tervalammen sekä kahden Etelälahden kohteen valuma-alueet.

Vuonna 2025 Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry toteutti ensimmäisen valuma-aluekunnostushankkeensa Säynätlammen valuma-alueella ja samana vuonna myös ELY-keskuksella oli oma hankkeensa Säynätlammen alapuolella, jolla tulee omalta osaltaan olemaan merkitystä Säynätlammelta tulevaan laskeumaan. Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry päätti jatkaa valuma-aluekunnostusta vuonna 2026 Iso-Jurvoa etelään päin mentäessä seuraavaan esiselvityksessä todettuun pahaan kohteeseen hankkeellaan Iso-Jurvon valuma-alueen kunnostus, jatkohanke 2: Tervalampi. Hankkeessa on kaavailtu kahta eri toimenpidettä Tervalammen alueelle. Yksityisen maanomistajan maalle suunnitellaan toteutettavaksi kaksitasouomaa, joka päättyisi kiviseen pohjakynnykseen ja metsäyhtiön maalle Tervalammen eteläpuolelle kaavaillaan settipatoa. Molempien maanomistajien kanssa on jo solmittu kirjalliset sopimukset maankäytöstä ko. toimenpiteisiin.

Kaksitasouoma on tarkoitus rakentaa Tervalammen ja Tervalahden väliin vanhaan, kaivettuun metsäojaan yksityisen maanomistajan maalle (kiinteistötunnus 992-403-18-40, Ahoniemen tila). Kaksitasouoma on vaikuttava vesiensuojelurakenne, jossa vanhaa, kaivettua uomaa levennetään ns. tulvahyllyn verran. Tässä tapauksessa tarkoitus on tehdä tulvahylly vain uoman toiselle puolelle, jotta ojan toisella puolella oleva kasvava puusto saa jatkaa kasvuaan. Uoman toinen laita on avohakattu muutama vuosi aiemmin, joten se on luontainen kohta rakenteelle. Tulvahyllyn leveydeksi arvellaan noin 1,5-1,7 m. Kaivettavan osuuden pituus on noin 200 m. Samalla puhdistetaan vanha uoma, jotta ravinteet eivät kulkeudu turhaan Iso-Jurvoon kaivuutöiden yhteydessä. Kaksitasouoman tarkoitus on palauttaa uoma lähemmäs luonnonmukaista puroa, jolloin saadaan vedelle lisää leviämispinta-alaa sekä hidastettua virtausnopeutta. Rakenteeseen pyritään jättämään luontaisen puron kaltaista mutkittelua. Kaksitasoisessa uomassa ravinteet ja kiintoaine jäävät tulvahyllylle. Kaksitasouoman loppuun, noin 40-50 m rannasta, mökkitien viereen, kaavaillaan luonnonkivistä rakennettavaa pohjakynnystä. Kynnyksen tarkoitus on pitää kaksitasouoman tulvahylly oikeassa korossa, jolloin veden kulku hidastuu entisestään sen törmätessä kynnyksesteeseen, minkä johdosta vesi seisahtuu hetkeksi kaksitasouomaan.

Settipato on tarkoitus rakentaa Tervalammen eteläpuolelle noin 15 vuotta sitten kunnostusojitettuun uomaan metsäyhtiön maille (kiinteistötunnus 992-403-33-10, Mörkösalon tila). Kyseisessä kohdassa uoma alittaa mökkitien rummun kautta. Todennäköisesti vanha rumpu tullaan vaihtamaan ja uuden rummun päähän rakennetaan setti- eli säätöpato. Ko. padolla voidaan säädellä veden virtausnopeutta sekä pidättää vettä, jolloin ravinteet ja kiintoaineet jäävät paremmin metsän puolelle eivätkä kulkeudu suoraan vesistöön.

Tervalahden valuma-aluekunnostuksella on erittäin tärkeä rooli Iso-Jurvon ja sen tilan parantamisen kannalta, sillä se on Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n v. 2024 teettämän esiselvityksen mukaan yksi eniten järveä pilaavista laskualueista; Tervalahden vesi muistuttaa

tiettyyn aikaan vuodesta väriltään pannukahvia. Tervalahdessa sijaitsee kaupungin yleinen uimaranta sekä Tervalahden laavu, jolloin vedenlaadun paraneminen ko. kohteella vaikuttaa myös alueen virkistyskäyttöön. Uimarannalla on hyvä hiekkaranta, mutta heikkenevä vedenlaatu ja rehevöityminen sekä liettyminen heikentävät merkittävästi virkistyskäyttöä. Kesäisin lukuisat uimarit ja laavulla kävijät nauttivat kohteen luonnosta ja uintimahdollisuuksista.

Jatkohankkeen kokonaiskustannuksiksi arvioidaan 13 303 €, josta 70 % (9312 €) haetaan ELY-keskukselta. Kaupungilta haettavan avustuksen määrä on 2000 € (sis. alv 25,5 %). Loppurahoitusta haetaan muilta paikallisilta toimijoilta sekä yhdistyksen jäsenmaksuista. Hanke etenisi alustavan aikataulun mukaan siten, että ELY:n rahoituksen varmistuttua huhti-toukokuussa 2026 käynnistettäisiin suunnittelun kilpailutus. Suunnitelmat tehtäisiin arviolta alkukesällä, minkä jälkeen käynnistettäisiin urakointikilpailutus. Konkreettisiin toimiin päästäisiin loppukesän/alkusyksyn aikana. Hankehallinnon apuna toimisi tiiviisti Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry/Tuomo Laitinen. Kaupunki voisi halutessaan antaa mielipiteensä suunnitelmista sekä olla mukana seuraamassa toimenpiteiden valmistumista.

Ohessa Tuomo Laitisen tekemä hankesuunnitelma, tarkempi hankebudjetti sekä alustava aikataulu.

Ystävällisin terveisin,
Aarne Rautiainen
Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n puheenjohtaja

ISO-JURVO, HANKE

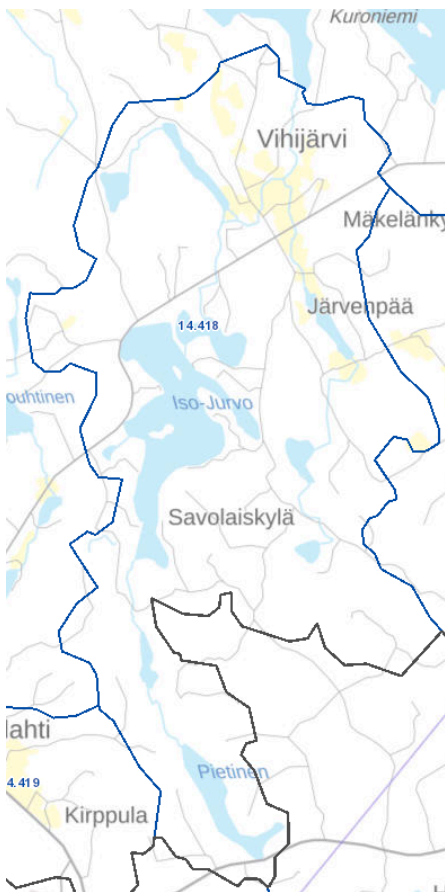
Iso-Jurvon valuma-alueen kunnostus;

Osa 2, Tervalampi

1. Taustaa

Äänekosken Suolahden alueella sijaitseva Iso-Jurvo järvi sijaitsee Keiteleen eteläosan valuma-alueella 14.41 ja edelleen Kurojoen valuma-alueella (14.418) (kuva 1). Iso-Jurvo on ekologiselta tilaltaan luokassa erinomainen oleva Natura-järvi, jonka vedenlaatu on kuitenkin alkanut heikentyä. Etenkin järven tummumiskehitys on olemassa olevan seuranta-aineiston perusteella lähtenyt selvään kasvuun (kuva 2).

Järven tilan parantamiseksi, heikkenemiskehityksen katkaisemiseksi ja pysyvien tuloksien varmistamiseksi, vesienhoidollisia toimenpiteitä tulee kohdentaa järven valuma-alueelle, jolloin voidaan vaikuttaa vesien tilan heikkenemisen aiheuttaviin juurisyihin, eli siihen minkälaista tilaa heikentävää valuma-alueelähtöistä kuormitusta valuma-alueelta valuu ja kuinka paljon sitä alapuolisiin vesistöihin päätyy.

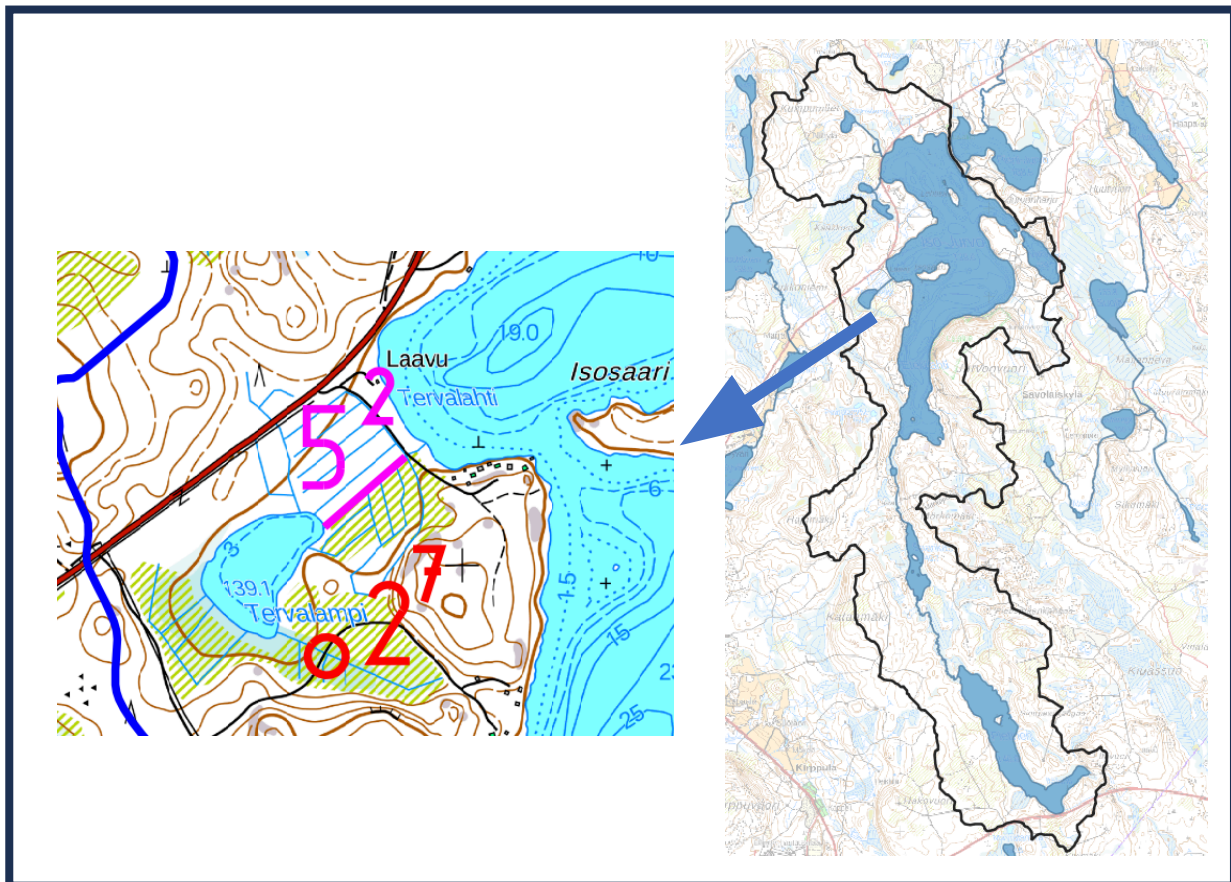
Kuva 1. Iso-Jurvon valuma-alueenrajaus (14.29) (lähde: metsäkeskus.fi).

Valuma-alueen kuormituksesta, painopistealueista ja eri maankäyttöjen osuuksista on laadittu vuonna 2024 Iso-Jurvon valuma-aluekuormituksen ja kunnostuksen esiselvitystyö. Selvitys kokonaisuudessaan on luettavissa selvityksen laatineen Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry:n verkkosivuilta <https://k-svy.fi/aineistot/>. Selvityksessä nostettiin esille lukuisia valuma-aluekunnostuksen ja vesienhallinnan toimenpiteitä ja kohteita, joista ensimmäiseksi lähdettiin edistämään valuma-alueen pohjoisosan, Säynätlammen alueen kohteita. Toisessa vaiheessa (osa 2.) toimenpiteitä lähdetään edistämään järven länsipuolella sijaistevalla Tervalammen alueella, josta purkautuu Tervalammen kautta hyvin tummaa, humusleimaista ja ravinteikasta vettä.

2. Hankekuvaus

Kunnostus- ja vesienhallintakohteet kartalla

Hankkeessa on tarkoitus laatia esiselvityksessä paikannetuille kohteille yksityiskohtaiset rakennesuunnitelmat, jotka myös hankkeen puitteissa rakennetaan / perustetaan maastoon. Kuvassa 2 on esitettynä kaksi (2) toteutettavaa toimenpidetä; 5/2 ja 2/7. Kohde 5/2 on Tervalammen laskuojaan perustettava kaksitasouoma + pohjakynnys sekä kohde 2/7 on tien alittavaan rumpuun perustettava settipato. Hankkeessa toteutetaan molempien rakenteiden yksityiskohtainen mitoitus suunnittelu myöhempää toteutusta varten.

Kuva 2. Perustettavat vesienhallintakohteet kartalla.

Kunnostus- ja vesienhallintakohteiden kuvailu ja kiinteistötiedot

Perustettavien kunnostus- ja vesienhallintakohteiden kiinteistönomistajiin on oltu Jurvon seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n toimesta yhteydessä ja omistajien kanssa on laadittu kirjalliset sopimukset toimenpideluvista ja rakenteiden hoitovastuista. Perustettavat kohteet ovat;

- 5/2 Tervalammesta Tervalahteen johtavan uoman eteläreunan metsäojitusalueella on vastikään tehty hakkuu, mikä voisi suoda tilaisuuden kunnostaa uoma kaksitasoiseksi. Uomankunnostus sijoittuisi kiinteistölle 992-403-18-40.
- 2/7 Uomaan mökkitien alituksen kohdalle asennettavalla säädettävällä patorakenteella voidaan rinne- ja suometsäalueen vesiä pidättää kiinteistöllä 992-403-33-10.

Suunnittelu

Toimenpiteiden tekninen rakennesuunnittelu kilpailutetaan toimialan suunnittelukonsulteilla ja valinta tehdään kokonaispisteityksen kautta, jossa määrittävinä tekijöinä ovat; kokemus, referenssikohteet ja hinta.

Toteutus

Suunnitellut rakenteet toteutetaan suunnitelmien mukaisesti, siten että toimittajiksi valitaan tarjouskilpailun perusteella valikoitunut toimija, jolla on riittävä osaaminen ja kalusto työn laadukkaaseen toteutukseen. Valinnan määrittävinä tekijöinä ovat; kokemus, referenssikohteet ja hinta.

Vaikuttavuus

Hankkeessa suunniteltavat toimenpiteet edistävät ojitetun valuma-alueen osan vesitalouden palauttamista kohti luontaisempaa. Molemmat rakenteet lisäävät veden viipymää maa-alueilla vähentäen etenkin tulva-aikoina tapahtuvaa uomaeroosiota ja sen myötä järveen päätyvää kiintoaines- ja ravinnekuormaa. Tervalammen laskuojaan (5/2 kohde) perustettava kaksitasouoma/tulvatasanne lisää veden varastotilaa uomassa ja kasvittuessaan tasanne myös sitoo tehokkaasti karkeaa kiintoaineista ja se mukana kulkeutuvia ravinteita. Toimenpiteillä on positiivisia vaikutuksia metsäojitetulta alueelta valuviin ainevirtoihin ja sen myötä Iso-Jurvon vedenlaadulliseen kehitykseen.

Hankkeen mahdolliset riskit

Hankkeen mahdollisiksi riskeiksi voidaan luonnehtia ympäröivän metsäalueen hetkelliset vettymishaitat voimakkaiden rankkasateiden ja tulvien aikaan. Oikein suunniteltuna ja toteutettuna haitat jäävät kuitenkin hetkellisiksi ja eivät täten aiheuta ongelmia esimerkiksi metsän kasvuille. Rakenteiden perustamisvaiheessa ja sen jälkeen voi aiheutua vesistöpäästöä, kun maata kaivetaan ja uomapenkereitä käsitellään. Tämä hetkellinen haitta voidaan minimoida tekemällä toteutusvaihe mahdollisimman kuivaan ja vähävetiseen ajankohtaan.

3. Hankkeen tarpeellisuus ja yleishyödyllisyys

Iso-Jurvo on korkean ekologisen- ja virkistyskäyttöpotentiaalin omaava Natura-järvi. Järven tilaa heikentää valuma-alueelähtöinen ulkoinen kuormitus, jota järveen päätyy valuma-alueen maankäytöstä ja kuivatustoiminnasta. Alueen maankäyttö on pääasiassa metsätaloutta

Hankealueen valuma-alueelähtöisellä vesienhallinta- ja kunnostustoiminnalla saadaan aikaiseksi pitkäaikaisia ja vaikuttavia toimia. Valuma-alueelähtöinen kunnostustoiminta edistää valtakunnallisia vesienhoidon

tavoitteita pureutumalla nimenomaan vesistöjen tilaa heikentäviin valuma-aluelähtöisiin juurisyihin sekä auttaa myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin hydrologisiin ääri-ilmiöihin varautumisessa. Hankealueen vesistön tilan paraneminen hyödyttää myös suurta joukkoa kansalaisia, arviolta noin 60 järvenrantakiinteistöä. Hankealue on osa isompaa vesistökokonaisuutta ja hankkeen myötä jatkossa mahdollisesti edistettävät ja vesistökuormitusta vähentävät valuma-alueitoimenpiteet ovat hyödyksi Keitelelen eteläosan alueelle (14.41) ja edelleen koko Kymijoen päävesistöalueelle (14).

4. Aikataulu

Hanke toteutetaan (suunnittelu) 06/2026 mennessä.

5. Viestintä ja hankeyhteistyö

Hankkeesta viestitään hankekumppani Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry:n some-kanavissa sekä tiedotetaan paikallislehtiä. Vastaavia valuma-alueen hankkeita on useampia suunnitteilla ja meneillään Keski-Suomen alueella. Näiden hankkeiden kanssa vaihdetaan tietoa ja otetaan hyviä käytänteitä käyttöön hanke-edistämisen näkökulmasta.

6. Budjetti (alustava)

Hankebudjetti on esitetty taulukossa 1. Hankkeen ostopalveluiden ALV on hankkeen kulu ja sisältyy budjettiin.

Taulukko 1. Hankebudjetti.

HANKEBUDJETTI ELY-hakuun (AHTI-ohjelma)				
	Ä hinta	Kpl	Summa (alv 0%)	Summa (alv 25,5%)
Rakennesuunnittelu (2-tasouoma, settipato)	3500	1	3500	4392,5
Konetyö (2-tasouoman kaivu ja muotoilu)	5600	1	5600	7028
Settipadon asennus	500	1	500	627,5
Hankehallintoapu (KSVYry)	1000	1	1000	1255
			10600	13303
RAHOITUSSUUNNITELMA				
Rahoitussuunnitelma	Yhteensä €	%		
AHTI-ohjelman Ely-rahoitus	9312	70		
Omarahoitus	3991	30		
Yhteensä	13303	70		

Jyväskylässä 5.11.2025

Tuomo Laitinen, Keski-Suomen vesi ja ympäristö ry